

*Sak nr.: 05/10**Møtedato: 08.03.10**Saksbehandler: Vidar Formo**Arkiv nr. 335.3*

## Søknad om utvisning av beite for villsau, Skartneset Gård

### Hjemmel:

- Fjellevnen § 15
- Vedtatte regler om beitebruk i statsallmenningene i Snåsa

### Saksdokumenter:

- Svarebrev fra SLF til Jan Ivar Sandnes vedrørende klage på avslag om saubeite ved Lurukroken seter (12.06.09)
- E-post fra Jan Ivar Sandnes om prioriterte områder for saubeite (15.09.09)
- Driftsplan villsau Skartnes Gård
- Uttalelse fra Snåsa kommune om beitekapasitet i Andorfjellet/Hallbufjellet og Lonhattan (17.11.09) (Ikke vedlagt)
- Uttalelse til beiteplaner i Andorfjellet fra Områdestyret for reindrifta i Nord-Trøndelag (vedlagt i sak 04/10), Marius Rohde, Andorfjellet felleseiendom, Foreningen Våre Rovdyr (vedlagt i sak 04/10) og Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag (vedlagt i sak 04/10)

### Saksopplysninger:

Jan Ivar Sandnes (Skartnes Gård) fikk i 2006 utvist seter ved Lurukroken i Lurudalen, med tilhørende storfebeite- og dyrkingsareal inntil seteren. I den opprinnelige setersøknaden lå det også en søknad om beite for sau. Fjellstyret har i sin utvisning av seteren lagt til grunn at slipp av sau ble trukket fra søknaden etter avtale med reindriften, og at slipp av sau ikke er aktuelt i Lurudalen. Etter klagebehandling er fjellstyrets vedtak stadfestet av Statens landbruksforvaltning i 2009.

Etter klagebehandlingen i SLF har Sandnes vurdert andre områder i statsallmenningen som kan være aktuelle for saubeite. I e-post til fjellstyre den 15.09.09 beskriver Sandnes en prioritert rekkefølge for aktuelle områder. Dette er:

1. Allmenningen på Andorfjellet
2. Allmenningen ved Åsvoldseteren/Lonet
3. Allmenningen ved Kolvfjellet/Raudfjellet

Etter dette har Sandnes levert en driftsplan for villsau basert på det første alternativet, statsallmenningen øst på Andorfjellet, Hallbufjellet og sør side av øvre Lurudal. Det er vedlagt kartutsnitt til driftsplanen. Kartområdet som er inntegnet berører både statsallmenning, privat grunn og annen statsgrunn. Fjellstyret kan bare ta stiling til det som omfatter statsallmenning.

Hovedtrekkene i driftsplanen for Skartnes Gård er å etablere en besetning på ca 300 vinterfora villsau, med lokal foredling og i kombinasjon med turisme. I tillegg beholdes 5-6 storfe for melkeproduksjon og seterdrift (jfr. Driftsplan Lurukroken seter). Planen beskriver eget

ressursgrunnlag og ytterligere behov. Foruten omsøkt beite dreier dette seg om økt innmarksareal og utbygging av kaldfjøs.

I beiteplanen som er vedlagt skisseres et driftsopplegg med slipp av inntil 700 dyr (villsau med lam) i mai/juni og innsanking august/september. Det skal føres ukentlig tilsyn med dyra i kombinasjon med GPS sendere. Det er beskrevet et mulig samarbeid med Marius Rohde og Gressåmoen fjellgård. Det signaliseres også behov for hvilebu/gjeterhytte for ansatte (tilsyn). I de første planene som forelå fra Sandnes for villsaubesetningen var det tatt inn et ønske om å få slippe værere på beite sammen med øvrige dyr. Dette er det nå gått bort fra.

Ut fra de aktuelle områdene som foreligger fra Sandnes har fjellstyret bedt landbrukskontoret i kommunen om en faglig vurdering av beitekapasiteten i de to prioriterte områdene. Landbrukskontoret anslår beitekapasiteten innenfor statsallmenningsarealet i området Andorfjellet/Hallbufjellet (ca. 35 km<sup>2</sup>) til ca. 1 000 sau, mens det for statsallmenningens areal i området ved Åsvoldseteren/Lonet vest og sør for jernbanelinjen i Lurudalen anslås til ca. 600 sau (ca. 20km<sup>2</sup>).

Planen for etablering av villsau ved Skartnes Gård er sendt reindriftsforvaltningen og Statskog for uttalelse. Behandling av beiteplanen er også forhåndsvarslet i lokalavisa "Snåsnningen" og på fjellstyrets hjemmesider. Det er kommet inn følgende merknader til planene:

Områdestyret for reindriften i Nord-Trøndelag går mot at det utvises beite for sau i det omsøkte området. Dette begrunnes med at dette er et viktig område for reindriften og at det alt i dag beiter en god del sau inn i området. Området brukes i dag av reindriften spesielt på høsten, men en del rein trekker inn i og gjennom området også til andre årstider. Området ligger nært opp til slakte- og skilleanlegget ved Storåselva. Hallbufjellet brukes som oppsamlingsområde, og det er trekk- og flyttleier inn i området både fra nord (over Luru) og fra øst og sør. Det finnes ingen naturlige landskapsmessige hindringer som avgrenser området mot øst. Det vil derfor være store sjanser for at en eventuell villsauflokk i området lett vil trekke østover. Det er Områdestyrets vurdering at mer sau på beite i disse områdene vil være en direkte beitekonkurrent til reinen og i tillegg kunne vanskeliggjøre reintrekk og samling/flytting av rein. Områdestyret legger videre stor vekt på at det i utgangspunktet foreligger en avtale mellom gårdbrukeren og reinbeitedistriktet om at det ikke skal beite sau i området. Fjellstyret har gjennom sin tidligere behandling stadfestet denne avtalen og har presisert at seteren ble utvist til storfe.

Marius Rohde viser til at det i driftsplanen for villsau er inntegnet et beiteområde som også omfatter hans private grunn. Rohde er ikke interessert i å la andre beite på sin grunn da han selv har sau gående på beite der. Han viser også til tidligere brev angående bygsels- og beiterett på statens grunn ved Holmen, og krever en avklaring av problemstillingene i saken før området eventuelt legges ut til beite for andre.

Andorfjellet felleseiendom viser til vedlagte kart i driftsplanen og påpeker at grensa mellom statsallmenningen og deres eiendom er avmerket feil.

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag ber om at søknaden om beite avvises. De uttaler videre at å sende ca. 700 sau og lam inn i et helt nytt beiteområde vil få omfattende innvirkning på dyre- og plantelivet i området. Området er et kjerneområde for gaupe, jerv og bjørn og er derfor meget lite egnet som saubeite. Når et helt nytt område etableres som saubeite vil dette

erfaringsmessig fortrenge reinen. Det omsøkte området har for lite naturlige stengsler og sauene vil lett spre seg over større områder med tilsvarende stor fare for rovviltskader. Området er jo meget kupert og vanskelig tilgjengelig, noe som lett fører til et utilfredstillende dyretilsyn, spesielt om det bare skal skje i helgen. Villsauene og spelsauene beiter i stor grad på vier og annen mindre trevegetasjon. Erfaringsmessig fører dette til dårligere levekår for hønsefuglene og derfor mindre utbytte av småviltjakten.

Foreningen Våre Rovdyr (FVR) mener at å etablere et helt nytt saubeite midt inne i et meget stort område som til nå har vært fri for husdyr, er meningsløst og unødvendig. Videre sier de at beitearealet det er søkt om for å slippe 700 sau og lam på, er et sentralt og uberørt oppvekstområde for gaupe, jerv og bjørn som derfor må forbli husdyrfritt. Villsaubesetningen, sammen med en annen spelsaubesetning som det er antydning, vil utgjøre et betydelig skadepotensiale som erfaringsmessig raskt vil medføre krav om felling av fredet rovvilt og en økning av rovdyrkonflikten. Med så lett tilgjengelig mat for rovdyra som sau representerer, vil dette virke tiltrekkende på flere rovdyr enn de som tradisjonelt måtte befinne seg i området.

Beiteområdet ser ut til å mangle naturlige begrensninger mot syd og øst, og sauene vil derfor komme til å spre seg over langt større områder enn det som er inntegnet på kartet. Dermed øker det potensielle skadeomfanget og konflikten fra rovdyr ytterligere. Området ser også ut til å være meget kupert, vanskelig å ta seg inn til, noe som vanskeliggjør et tilfredsstillende dyretilsyn. En kan ikke bare konstruere et beiteområdet på et kart og tro at sauene ser grensene og holder seg der. Dette er alene nok til at Mattilsynet bør gripe inn for å få stoppet prosjektet.

Villsauene er jo kjent for å klare seg relativt godt overfor rovdyr, men det er naivt å tro at en vil unngå skader og kostbare konflikter. Villsauene som har meget lav kjøttproduksjon hører hjemme i de områdene av landet hvor den kan hente foret sitt fra utmarksbeite hele året, med unntak av tiden rundt lamming, og hvor det ikke er nødvendig med kostnader til fjøs, altså i kystområdene. Å etablere en helt ny besetning med denne rasen i et av de mest snørike områdene i Nord-Trøndelag er direkte naturstridig og meningsløst.

### **Vurdering:**

Etter fjelloven har jordbruker med beiterett i statsallmenningen rett til å beite med så stor buskap som han kan vinterføre på eiendommen. Snåsa kommune ved landbrukskontoret har tidligere beregnet at Jan Ivar Sandnes kan vinterføre 24 kuenheter eller 292 vinterfora sauer, eller en kombinasjon av dette på sin eiendom. Ved utvisning av seter med tilhørende storfebeite i Lurukroken fikk eiendommen tilgang til de beiteressurser den har krav på iht fjellovens bestemmelser (jfr. vedtak i fjellstyre sak 21/08). Som en kan se ut fra de planer som er vedlagt ønsker Sandnes nå å dreie jordbruksvirksomheten mer over fra storfeproduksjon mot villsau, da lønnsomheten vurderes som bedre for denne driftsformen. På den måten reduseres gårdens behov for storfebeite, mens behovet for (og retten til) saubeite økes. Søknaden om saubeite behandles derfor som en del av beiteretten etter § 15, 1. ledd i fjelloven.

Snåsa fjellstyre vedtok i 1981 regler for beitebruk i statsallmenningen i medhold av fjellovens § 16. Det er her lagt føringer for utvisning av beite i allmenningen, og både enkeltbruker og flere gårdbrukere samlet kan søke om beiteareal. Av hensyn til organisering av arbeidet og tilsyn med dyra er det en fordel om beiting i størst mulig grad kan skje i organiserte beitelag.

Det er kun Skjækra Sambeitelag som i dag har nok ledig kapasitet til å kunne ta inn ca 700 sau som det er snakk om i denne sammenhengen. Sandnes har vært i kontakt med beitelaget, men de ønsker ikke å ta inn besetningen i beitelaget. I den grad det er ledig beitekapasitet i andre deler av allmenningen og mulighet for å finne andre løsninger, bør man forsøke dette framfor å tvinge brukere til å samarbeide. Er det derimot knapphet på beiteressurser i allmenningen må fjellstyre gå inn å regulere beitingen de bruksberettigede imellom mer detaljert.

Naturvernforbundet og FVR går i mot at det utvises beite for villsau, blant annet av hensyn til øvrig dyre- og planteliv, reindriften og at det vil oppstå skadesituasjoner som medfører krav om uttak av fredet rovvilt. Retten til beite er imidlertid lovfestet (jfr. Fjelloven § 15), og fjellstyret kan ikke gå imot et en bruker med beiterett får slippe det antall dyr på beite som han har rett til. Utfordringene i forhold til de moment som FVR og Naturvernforbundet nevner vil man ha i alle deler av statsallmenningen på Snåsa.

Som det er nevnt i saksopplysningene har fjellstyret i sin tidligere saksbehandling lagt til grunn at slipp av sau ble trukket fra setersøknaden til Sandnes etter avtale med reindriften, og at slipp av sau ikke er aktuelt i Lurudalen. I sin uttalelse til planene viser også Områdestyret til dette, og oppfatter det omsøkte arealet mot øvre Lurudal til å ligge innenfor det området som er konfliktfylt i forhold til reindriften. Ut fra dette synes det vanskelig å kunne imøtekomme søknaden om saubeite i dette området.

Som det tidligere er sagt fra reindriftsforvaltningen ved utvisningen av Lurukroken seter, tyder det på at statsallmenningen vest for jernbanelinjen i Lurudalen/Lonet er et betydelig mindre konfliktfylt område for reindriften. Sandnes prioriterer selv dette området som nummer to, og en kan derfor se for seg at det her er muligheter for å finne en løsning. Både dette området og det øverst prioriterte området har ingen gode naturlige avgrensninger i terrenget, så det kreves uansett intensiv gjeting de første årene for å tilvenne besetningen til området. Bruk av GPS vil lette arbeidet med å holde oversikt over dyra.

Området ved Asvoldseteren/Lonet har ikke vært kunngjort ift forhåndsvarling og uttalelsesrett, så dette området må sendes på høring før fjellstyret kan gjøre endelig vedtak i saken.

#### **Forslag til vedtak:**

1. Fjellstyret visert til tidligere seterutvisning av Lurukroken seter, de forutsetninger som ble lagt til grunn for dette og hensynet til reindriften i området, og kan derfor ikke imøtekomme søknaden om utvisning av beite for villsau i området Andorfjellet/Hallbufjellet/Øvre Lurudal.
2. Fjellstyret vurderer i utgangspunktet statsallmenningen vest og sør for jernbanelinja i Lurudalen/Lonet som egnet og mindre konfliktfylt, og ser muligheten for å kunne utvise beite i dette området. Fjellstyre vil derfor be Jan Ivar Sandnes om å revidere søknaden om saubeite til å gjelde nevnte område slik at søknaden kan forhåndsvarsles og behandles på nytt.

#### **VEDTAK:**

1. Fjellstyret visert til tidligere seterutvisning av Lurukroken seter, de forutsetninger som ble lagt til grunn for dette og hensynet til reindriften i området, og kan derfor ikke imøtekomme søknaden om utvisning av beite for villsau i området Andorfjellet/Hallbufjellet/Øvre Lurudal.

2. Fjellstyret vurderer i utgangspunktet statsallmenningen vest og sør for jernbanelinja i Lurudalen/Lonet som egnet og mindre konfliktfylt, og ser muligheten for å kunne utvise beite i dette området. Fjellstyre vil derfor be Jan Ivar Sandnes om å revidere søknaden om saubeite til å gjelde nevnte område slik at søknaden kan forhåndsvarsles og behandles på nytt.

Vedtaket kan iflg. § 28 i Forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og sendes Snåsa fjellstyre innen 3 uker fra mottak av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. Forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Snåsa den 8.3.2010

Vidar Formo  
Daglig leder/fjelloppsyn